

משרד החינוך
המחוז החרדי

ביתנוגן

חוברת למידה

לילדי הגן

שלום לכם הורים יקרים!

בחוברת זו הבאנו "טעימות" למגוון פעילויות שדרכם יוכל ילדכם לפתח מיומנויות שונות, בהתאמה לגילו. חשוב וכדאי לפתח את המיומנויות הללו גם במסגרת הביתית, על מנת לשכלל את יכולותיו של הילד בצורה אפקטיבית ומיטבית. להלן דוגמאות למיומנויות המובאות בחוברת זו:

פיתוח אוריינות מתימטית

הילדים מפתחים בכל עת מגוון של יכולות מתמטיות. עיקר הידע המתמטי בגיל זה הוא בלתי פורמלי. הוא נרכש במהלכן של פעילויות מזדמנות ולא מתוכננות בבית ובסביבה. ידע זה הוא הבסיס לפיתוחה של אוריינות מתמטית. הילד נחשף לעולם המספרים כבר מגיל קטן. הוא לומד להכיר את מספר הבית בו הוא גר, מספר הטלפון, מספרי מידות בבגדים שלובש, יודע בן כמה הוא כעת, ולחשב בן כמה יהיה בשנה הבאה. כל זאת הרבה לפני שרוכש את הידע המתמטי באופן פורמלי.

ישנן פעילויות רבות בבית המפתחות אוריינות מתמטית ועלינו לשים לב ולזמן לילד התנסויות. לדוגמא:

במטבח - בזמן שאנו מבשלים נבקש מהילד להביא מספר מסויים של ירקות, נחשב עם הילד כמה ירקות יש להביא לסלט וכמה למרק, האם הכמות תספיק לכל בני הבית? נקלף חלק מתפוחי האדמה, כמה קלפנו? כמה עוד נשאר לקלף?

כיצד נוכל לפתח חשיבה מתמטית?

- שימוש באמצעי המחשה - נזמן לילד חפצים שונים למניה ולמדידה, כגון: כדורים, קוביות, כפתורים, מקלות, וכו'.
- גיוון - כל כלל מתמטי או מיומנות מתמטית נמחיש במגוון דרכים. אם נלמד את הילד למנות רק בעזרת כדורים, הוא עלול לקשר את הכמות לאותם כדורים בלבד, לכן כדאי לגוון את המניה בעזרת חפצים שונים.
- סיפורים חשבוניים - נמציא סיפורים חשבוניים מעולמו של הילד. כל שאלה מילולית מעשירה את השיח המתמטי ומפתחת אוריינות מתמטית.

לדוגמא: יוסי קבל 2 סוכריות מאמא וסוכריה נוספת מסבתא, כמה סוכריות יש ליוסי?
חני קבלה 4 בלונים ליום הולדתה, היא נתנה לרבקי בלון אחד. כמה בלונים נשארו לה?
נציע לילד להתחלף בתפקידים, הוא ישאל שאלה חשבונית, ואנו נפתור.

- ספירה - נספור באופן רציף עם הילד בהזדמנויות שונות, לדוגמא: אני אספור בזמן שאתה אוסף את הקוביות, נראה לאיזה מספר אגיע כשתסיים לאסוף.
 - בדרך - נבקש מהילד למנות חפצים שונים סביבו - מכוניות, תמרורים, בתים וכו'.
- נעורר את תשומת לבו למספרים שונים המופיעים בסביבה: מספרי בתים, קוי אוטובוס, מספרי לוחיות זיהוי של מכוניות, מספרי הקומות במעלית ועוד.

פיתוח מיומנויות בגיל הרך

לקראת קריאה וכתיבה

לימוד הקריאה הוא היעד הראשוני בתכנית הלימודים בכיתה א'. והיסוד לכל שאר המקצועות, לרבות מתימטיקה ומדע. ילד שלא הצליח לרכוש את הקריאה בכיתה א', עלול לחוש תסכול ולפתח בעיות התנהגות, גם אם הסתגלותו הכללית בגן הייתה תקינה. ללימוד הקריאה הראשוני של הילד ישנן השלכות ארוכות טווח על גישתו לקריאה בעתיד, ומסיבה זו חשוב לעזור לו לרכוש את הקריאה בצורה נכונה, בהירה ומהנה.

רכישת הקריאה הבסיסית נעשית אמנם בכיתה, אך חשוב מאד שהילד ישנן את הנלמד גם בבית. שינון ותרגול נוסף בשעות הפנאי, יסייעו לילדכם בהבנה וברכישה מהירה יותר של הקריאה. בכל מקום ובכל עת ניתן לעורר את תשומת לב הילד לשפה הכתובה. בשילוט, בספרים, בפרסומות ובעלוני שונים. נבקש מהילד לזהות את האותיות שלפניו ולשיים אותן. בבית - ניתן להשמיע לילד שירים שונים על אותיות, לדקלם ולשנן את רצף האותיות. הרכבת אותיות - נאפשר לילד להרכיב אותיות מחפצים שונים מאורכים, לדוגמא, ממשחק קפלה, מלגו, מקוביות, מקסמים, ממקלות ארטיק, גפרורים צבעוניים ועוד. הילדים יוכלו להציע רעיונות נוספים לחפצים שמהם ניתן ליצור את צורת האות. בחצר - נצייר את האות בגיר על הרצפה והילד יוכל לצעוד עליה מבלי לסטות מהקו. ברחוב - נציע לילד לשחק במשחקים שונים לדיהוי אותיות שכתובות על שלטים שונים. לדוגמא ההורה בוחר אות, והילד מחפש היכן האות מופיעה בשילוט שבדרך. ניתן להתחלף בתפקידים, הילד בוחר את וההורה מחפש. משחק נוסף - רמזים. ההורה אומר לילד: "בחרתי את האות הראשונה שנמצאת על השלט הכחול" או "בחרתי בשלט העגול, את האות שבין ג' לש". גם במשחק זה ניתן להתחלף בתפקידים. לתת לילד לתאר את וההורה ינחש איזו אות נבחרה.

פיתוח מילולי

ההתפתחות החושית - תנועתית מהווה בסיס לכתיבה אצל כל ילד. כבר מינקותו מתחיל התינוק את מסעו החשוב לקראת המוכנות לכתיבה. הוא לומד להרים את ראשו בשכיבה על הבטן, ולהפעיל את שרירי הצוואר ואת חגורת הכתפיים. בהדרגה מתפתחת יכולת כלל חושית הכוללת שמיעה, ראייה, תחושה ושיווי משקל. ההתנסויות הללו יסייעו לו בעתיד בכיתה, בישיבה ליד שולחן הכתיבה, ביציבות שרירי הצוואר, הגב והיד הכותבת. תינוק שלא יתנסה בפעולות אלה, עלול להתקשות בביצוע פעולות מוטוריות הדורשות הפעלה של שרירי הצוואר, הכתפיים והגב, ישיבתו תהיה רפויה ושמוטה, והוא יתקשה באחיזה ובשליטה בעיפרון לצורך כתיבה יציבה. בהמשך התפתחותו לומד התינוק להתהפך, לזחול ולהתיישב. פעילויות אלו באות ברצף התפתחותי: כל פעילות חדשה מתבססת על הצלחה בשלב שקדם לה. הן תורמות לחיזוק שרירי הגוף הדרושים לישיבה יציבה ולכתיבה נכונה וטובה. בהמשך תורמות העמידה, ההליכה והריצה את חלקן לחיזוק המוטוריקה לקראת שיווי משקל, יציבות, איזון ותכנון תנועה במרחב, לכל אלו חשיבות רבה ללמידה בכלל, ולכתיבה בפרט.

פיתוח מיומנויות בגיל הרך

- חלק מן המיומנויות המוטוריות המצופות מילד בגיל 4-5 הן -
- יציבות - הילד לומד לעמוד על רגל אחת,
- תפיסה ומסירת כדור
- עליה וירידה במדרגות.
- אחיזה בשלוש אצבעות - הילד מתחיל להשתמש במספרים.
- יכולת לדייק ולצבוע בתוך הקווים.
- מתפתחת יכולת ריכוז במשך כעשרים דקות.
- נתיבת משמעות לסמל גרפי.
- יכולת העתקה - ריבוע, קווים אלכסונים.
- אחיזת עיפרון נכונה.
- התעניינות והתנסות בכתיבה.
- חיקוי צורות גאומטריות בסיסיות כולל משולש.
- עיצוב אותיות בצורה לא אחידה, כתיבת מילים מוכרות מהזיכרון.
- התחלת פיתוח מודעות לארגון מרחבי בדף.

רעיונות לפעילויות שונות המפתחות מוטוריקה:

- פיתוח תחושה - לשפשף את הגוף - ניתן להשתמש במרקמים שונים, בד, צמר גפן, ליפה, מגבות.
- הכנת בצק - לערבב, ללוש, לרדד, ליצור צורות
- פעולות צביעה ויצירה בחומרים שונים - גואש, צבעי אצבעות, הדבקה, פלסטלינה, בר בצק, משחקי מישוש
- פיתוח שיווי משקל - משחקי תנועה - לרוץ, לקפוץ על שתי רגלים ועל רגל אחת, לדלג, לנתר, ועוד.
- נבקש מהילד לנסות לבצע פעולות אלו גם בעיניים עצומות.
- הליכת מריצה - נחזיק את הילד ברגלים כשכפות ידיו על הרצפה ונבקש ממנו להתקדם מספר מטרים.
- קפיצות עם כדור - נבקש מהילד לקפוץ תוך כדי אחיזת כדור בין הרגלים.
- הליכה על קו ישר - נשרטט מסלול על הרצפה בעזרת גיר או דבק חשמל, ונבקש מהילד ללכת על הקו, רגל אחר רגל מבלי לסטות, הליכה על קצות האצבעות, הליכה על עקב, הליכה אחורה וקדימה, הליכה בעצימת עיניים.
- פעילות בגינת השעשועים.
- פיתוח תיאום דו צידי (חציית קו אמצע, יד דומיננטית) -
- השחלת חרוזים, משחק בכדור - תפיסה, כדרור, קליעה למטרה, משחקי משיכה בחבל, הליכה על קורה.

בהצלחה!

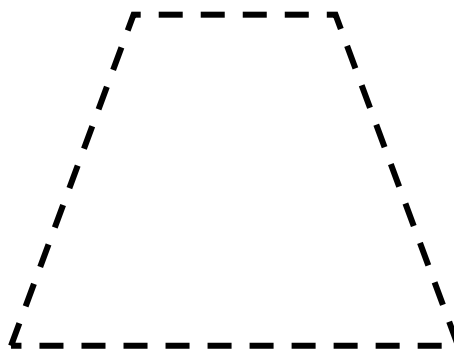
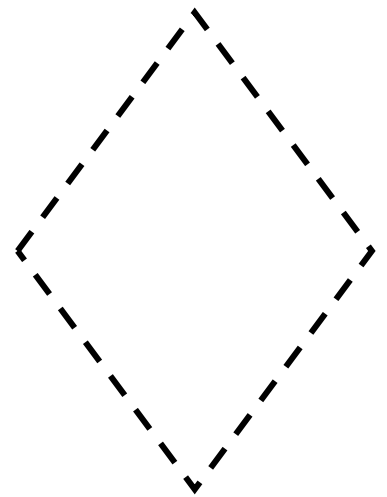
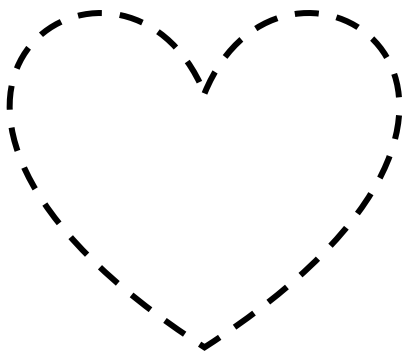
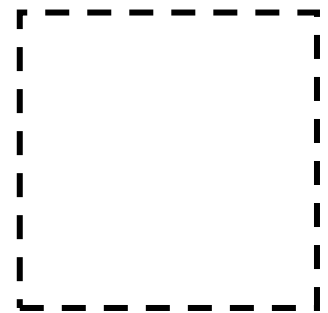
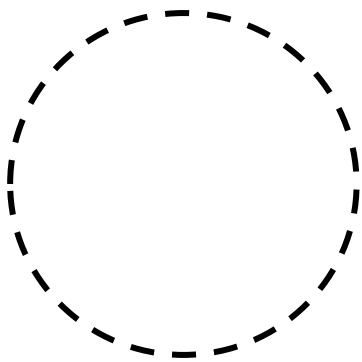
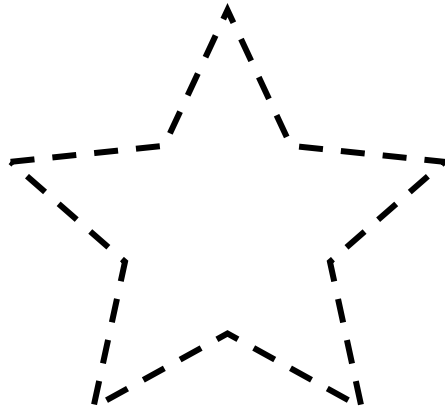
נצבע את הדובון בצורה המדויקת ביותר שנוכל

מוטוריקה עדינה

נעבור על הקוקיים לאט לאט,
מי יודע מה הם שמות הצורות שלפנינו?

נגזור את כרטיסי המאכלים שבעמוד הבא ונדביק כל
מאכל מתחת לברכה שמברכים עליו.

בורא פרי העץ

בורא מיני מזונות

שהכל נהיה בדבך

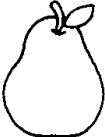
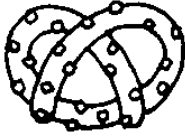
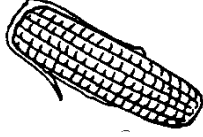

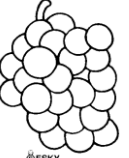

בורא פרי האדמה

כרטיסי גזירה

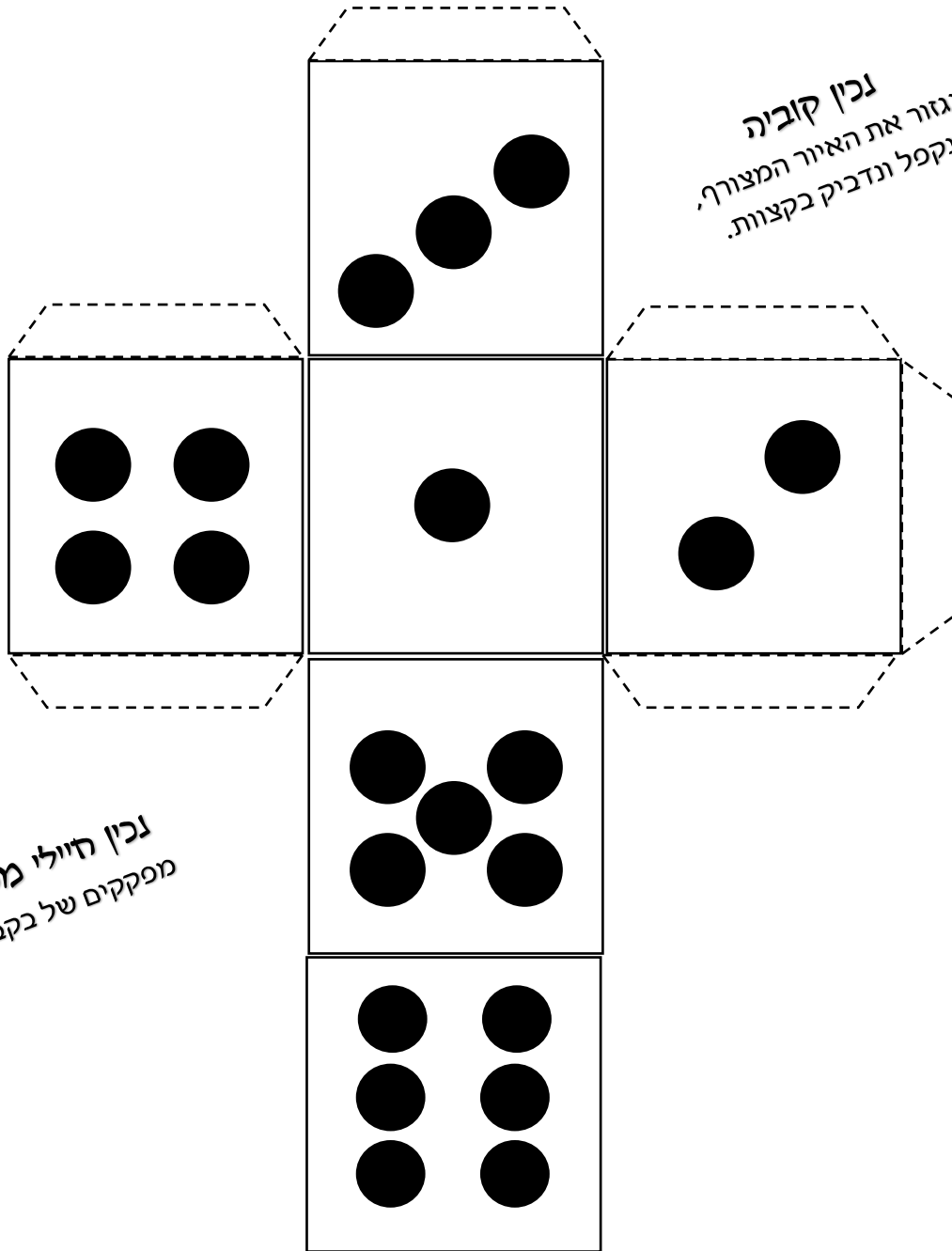

 דג	 רוגלעך	 עוגה	 גלידה
 סוכריה	 אגס	 ביגלה	 תירס
 כרוב	 עוף	 תפוז	 דובדבנים
 ענבים	 חסה	 גזר	 אטריות

נשחק משחק התעמלות - סולמות וחבלים

מוטוריקה גסה
משחק התעמלות

נגזור את לוח המשחק שבעמוד הבא, ונדביק על בריסטול. כל משתתף בתורו מטיל קוביה ומתקדם לפי המספר שהראתה. על כל משתתף לבצע את הפעילות המופיעה במקום שעצר. בכל פעם שנגיע לסולם - נטפס לשלב שבו מוצב ראש הסולם. בכל פעם שנגיע לחבל - נגלוש לתחתית החבל. המנצח - משתתף שהגיע ראשון אל הגביע.

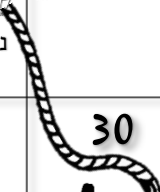

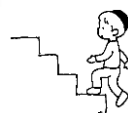
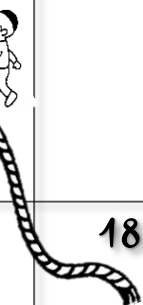
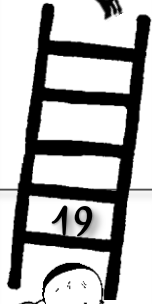

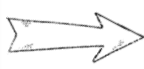

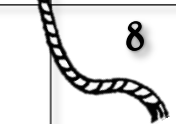
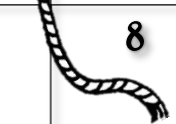

נבין קוביה
נגזור את האזור המצורף,
נקפל ונדביק בקצוות.

נבין חיילי משחק
מפקקים של בקבוקים

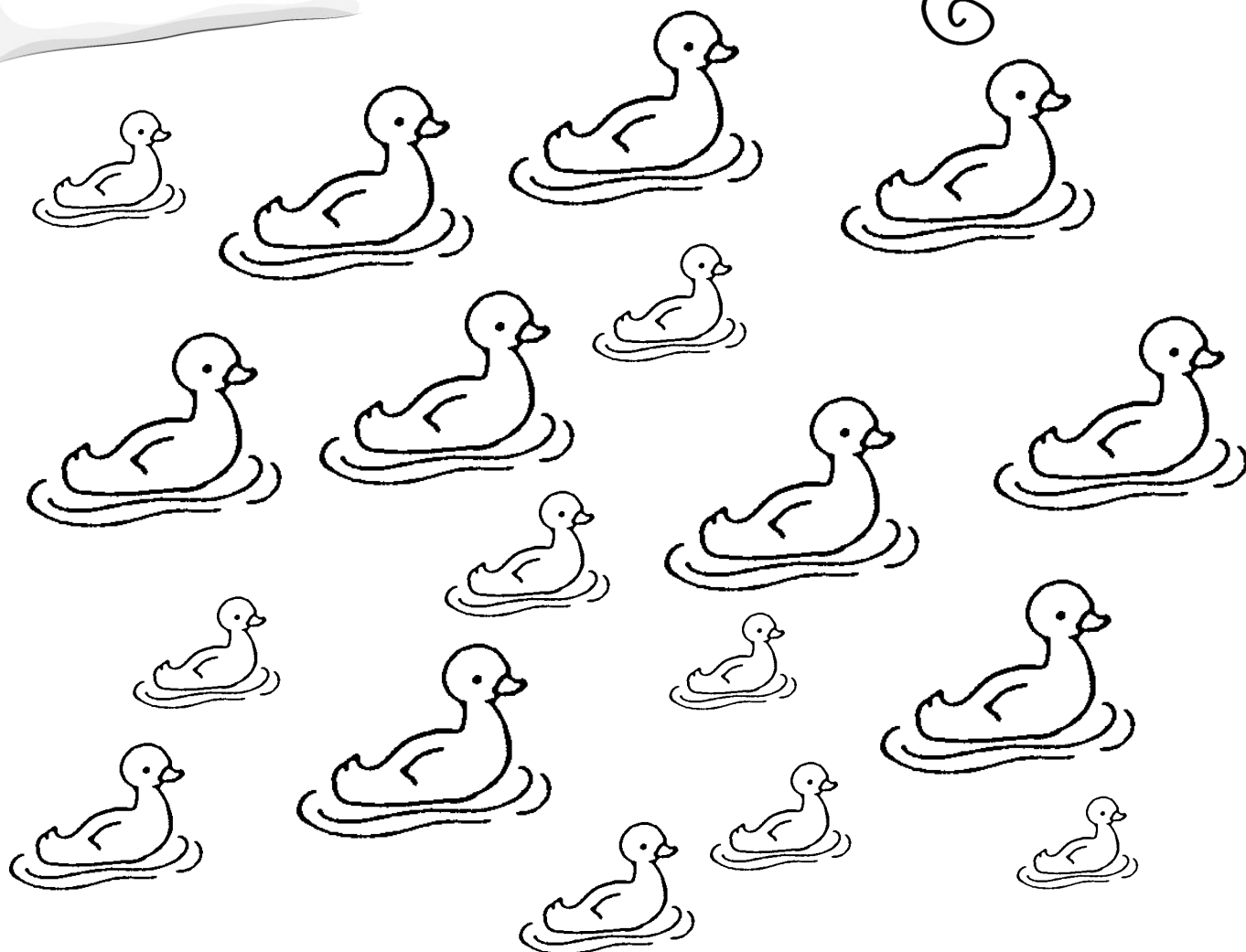
התעמלות - סולמות וחבלים

מוטוריקה גסה
משחק התעמלות

33 20 כדרורים	34 נמתח יד אחר יד עד 10	35 	36 נפתח ונסגור ידיים ורגלים עד 10	37 	38 15 קפיצות צפרדע	39 נקפוץ 10 שניות על רגל אחת	40 ניצחתי!
32 נעלה ונרד במדרגות 3 פעמים	31 	30 	29 10 זחילות בישיבה	28 הליכה על העקבים	27 	26 20 כדרורים	25 20 כדרורים
17 20 דילוגים	18 	19 זחילת תינוק 10 שניות	20 15 קפיצות צפרדע	21 	22 20 מתיחות	23 20 כפיפות	24
16 	15 10 שניות הליכת צב עם ספר על הגב	14 10 שניות זחילת נחש	13 10 זחילות בישיבה	12 10 בעיטות באוויר	11 	10 20 דילוגים	9 הליכה על העקבים
1 מתחילים 	2 20 דהרות סוס	3 	4 20 קפיצות קנגורו	5 20 כדרורים	6 20 שניות ריצה עם ידיים למעלה	7 	8

חשבון - מניה

החברים שלי! נצבע כל 5 ברווזים בצבע שונה

כמה קבוצות של ברווזים יש לנו?

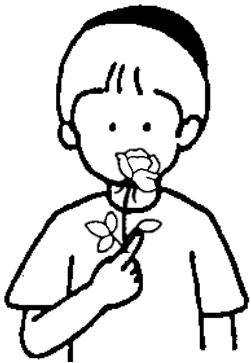
כמה ברווזים נותרו ללא קבוצה?

נצייר עוד ברווזים, כך שתהיה קבוצה של 5

כמה ברווזים הוספנו?

הכרת החושים

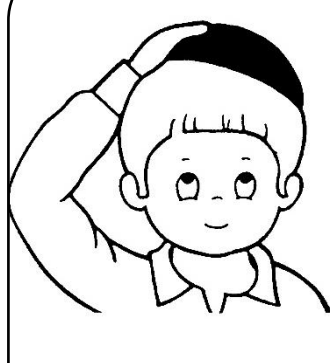
נמתח קו בין הילדים לחפצים המתאים להם,
נצבע להנאתנו.

מה אני מריח?

מה אני שומע?

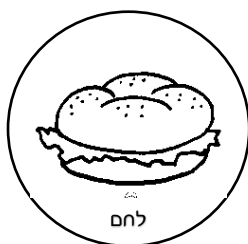
מה אני רואה?

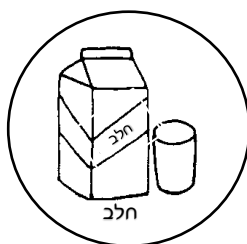
מה אני טועם?

ציפור

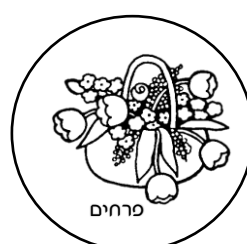
לחם

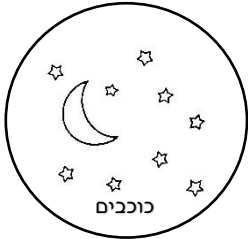
חלב

תופים

פירות

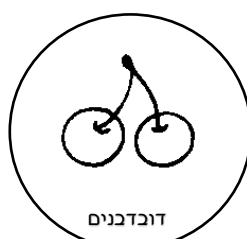
כוכבים

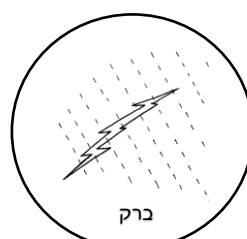
טלפון

בשמים

דובדבנים

ברק

הסופרים הצעירים

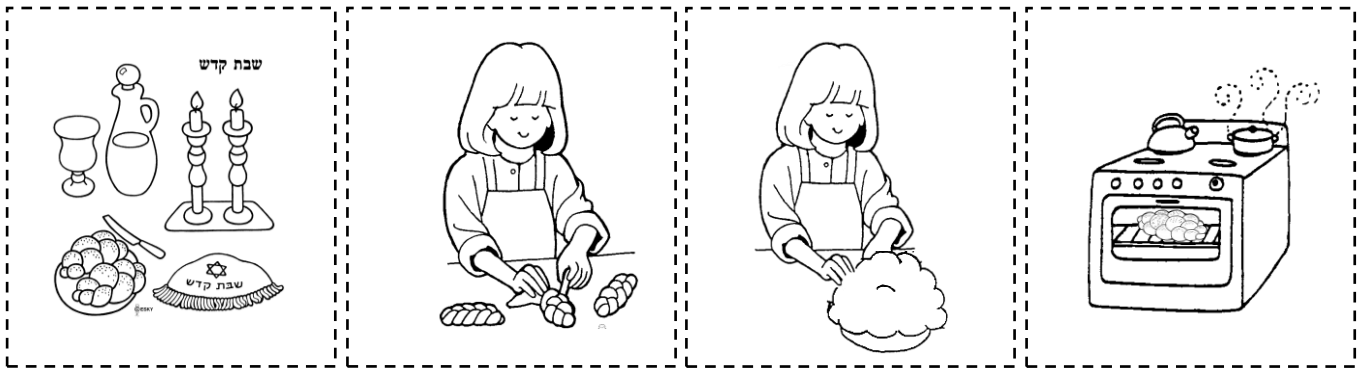
נתנסה בכתיבת סיפור:
נגזור את הכרטיסים שבתחתית הדף.
נסדר אותם לפי סדר ההתרחשות ונדביק אותם על המספרים.
כעת נחשוב על סיפור מעניין המתאים לאיורים, ננסה לכתוב אותו בעצמנו או
נעזר במישהו מבוגר יותר. לא נשכח לכתוב שם לסיפור ולציין את שם הסופר.

שם הסיפור:

כתב:

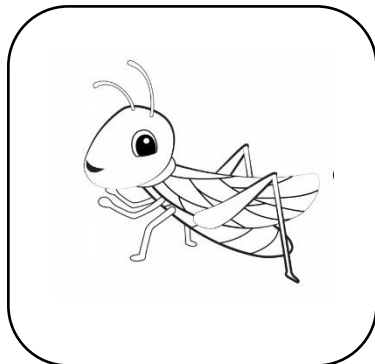
Four numbered boxes for pasting cards, each with four horizontal lines for writing below it:

- 1
- 2
- 3
- 4

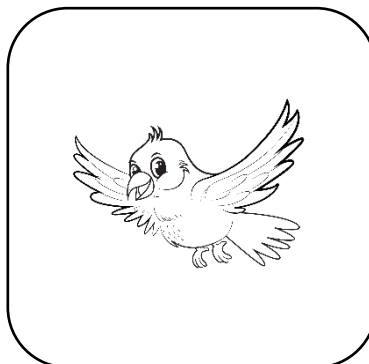

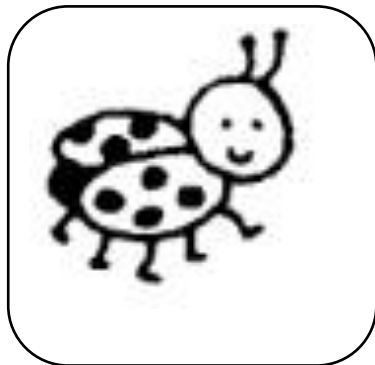
נגזור את הכרטיסים ונשחק משחק זיכרון

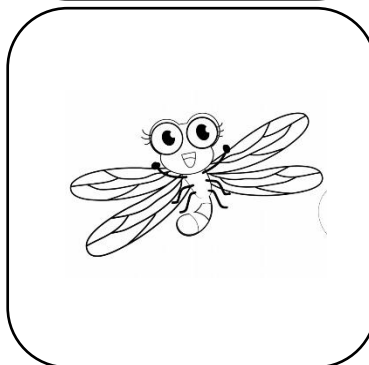
נמלה

ציפור

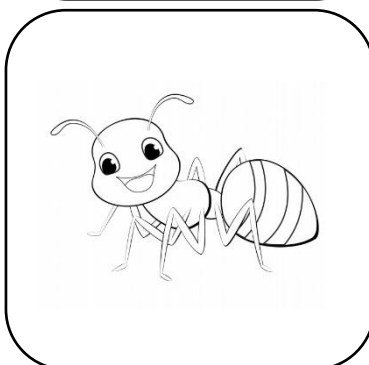
חיפושית

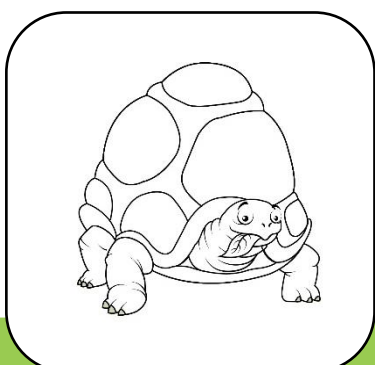
שפירית

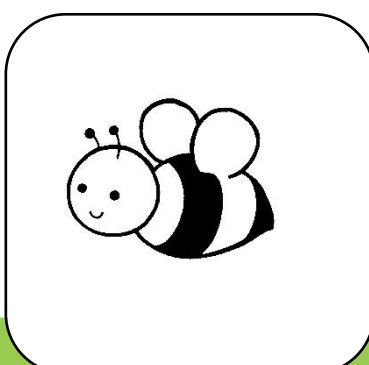
פרפר

נמלה

צב

דבורה

נגזור את הכרטיסים שבעמוד הבא ונדביק לפי הגודל

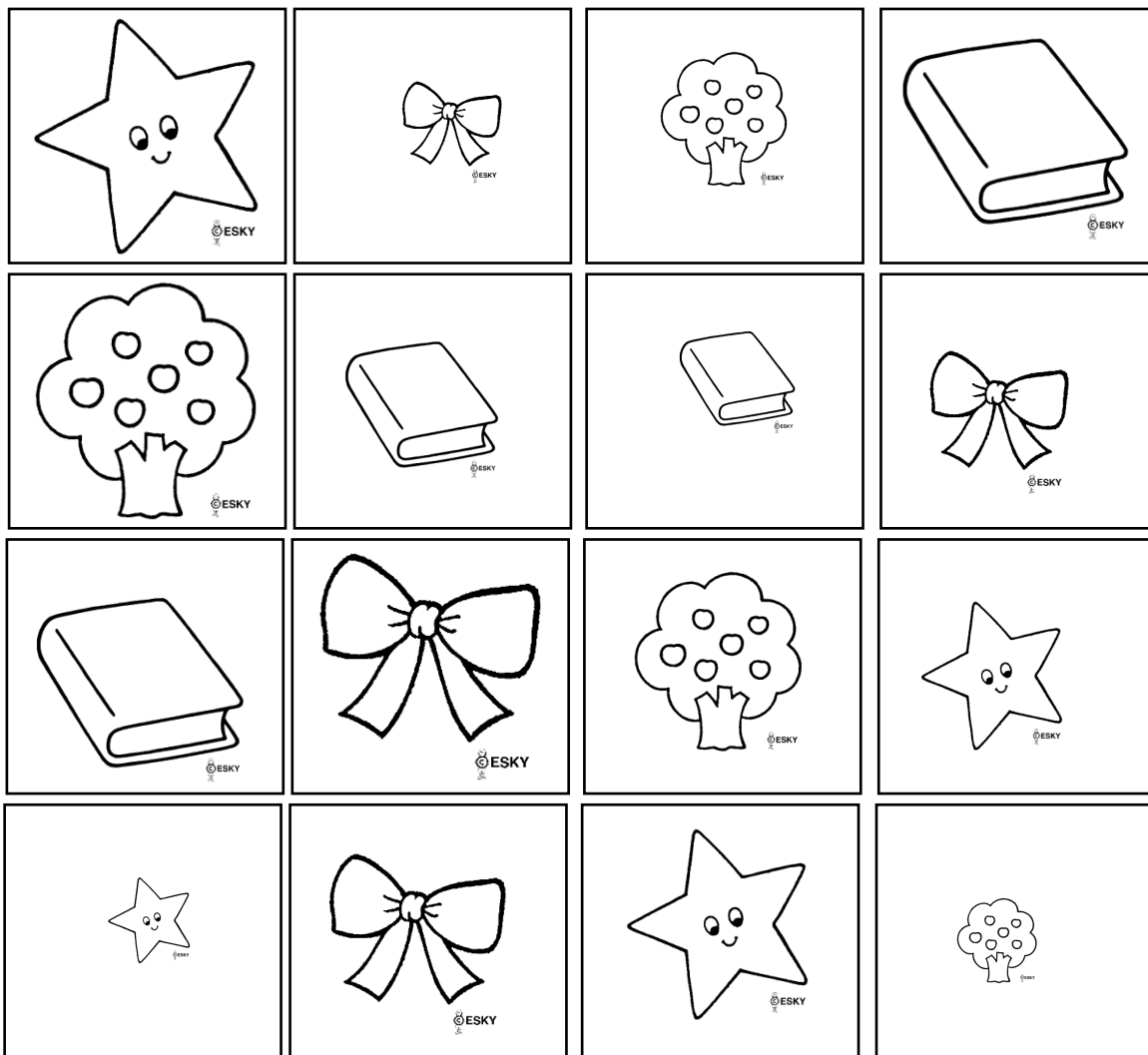
הקטן ביותר

הגדול ביותר

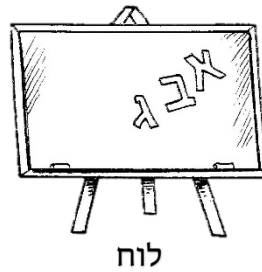
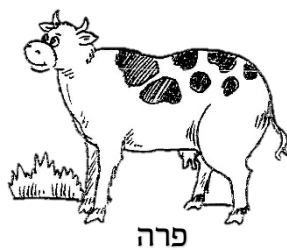
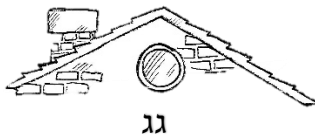
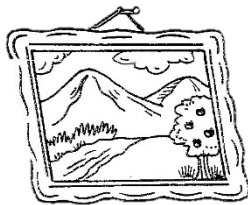
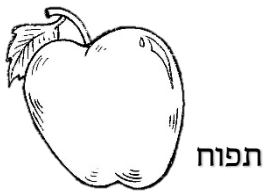
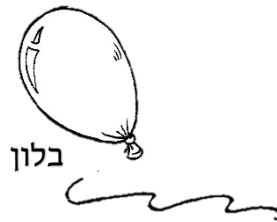
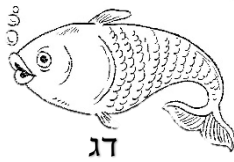
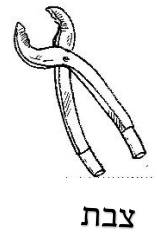
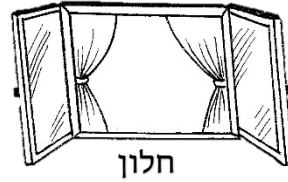
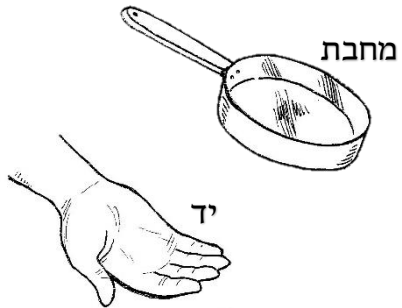

דף גזירה

מודעות פונולוגית

נצבע כל שתי מילים מתחרזות באותו הצבע

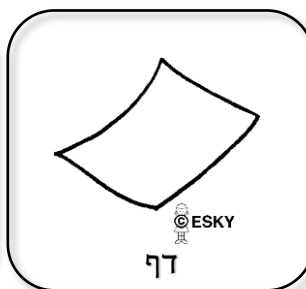
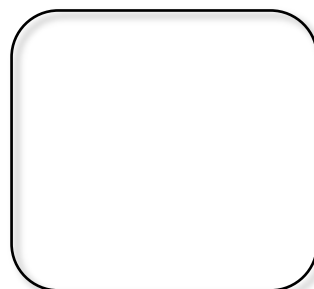
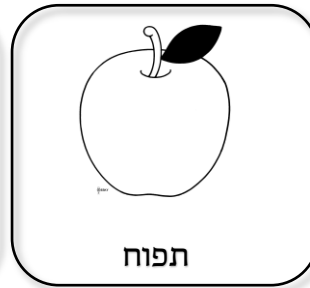
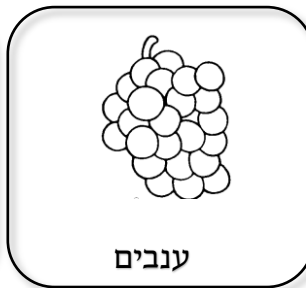
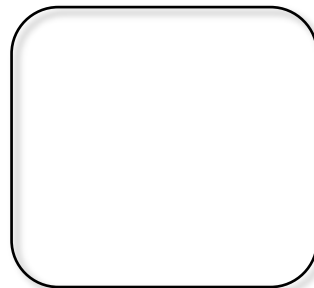
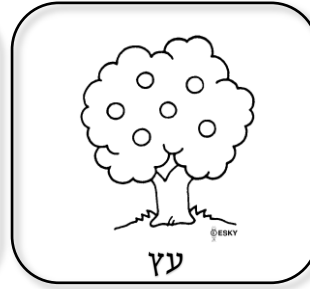
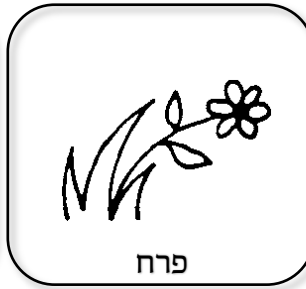
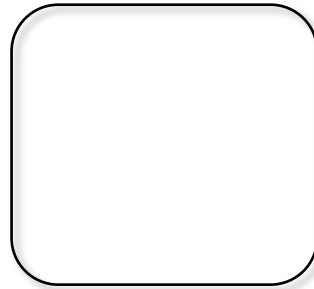
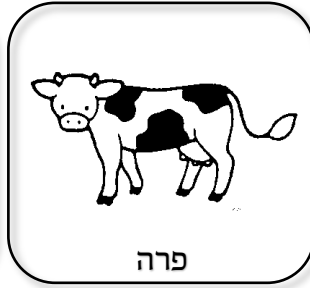
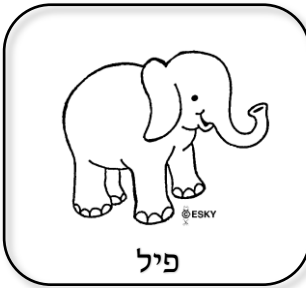
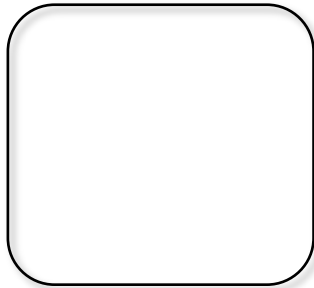

נתבונן בכל שורה, נחשוב מה שווה ומה שונה בכל זוג
כרטיסים, ונצייר פריט נוסף הקשור לאותה קבוצה.

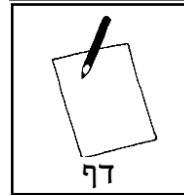
לדוגמא:

שווה - שניהם שייכים לקבוצת כלי התחבורה
שונה- המכונית נוסעת ביבשה, המטוס - באויר.

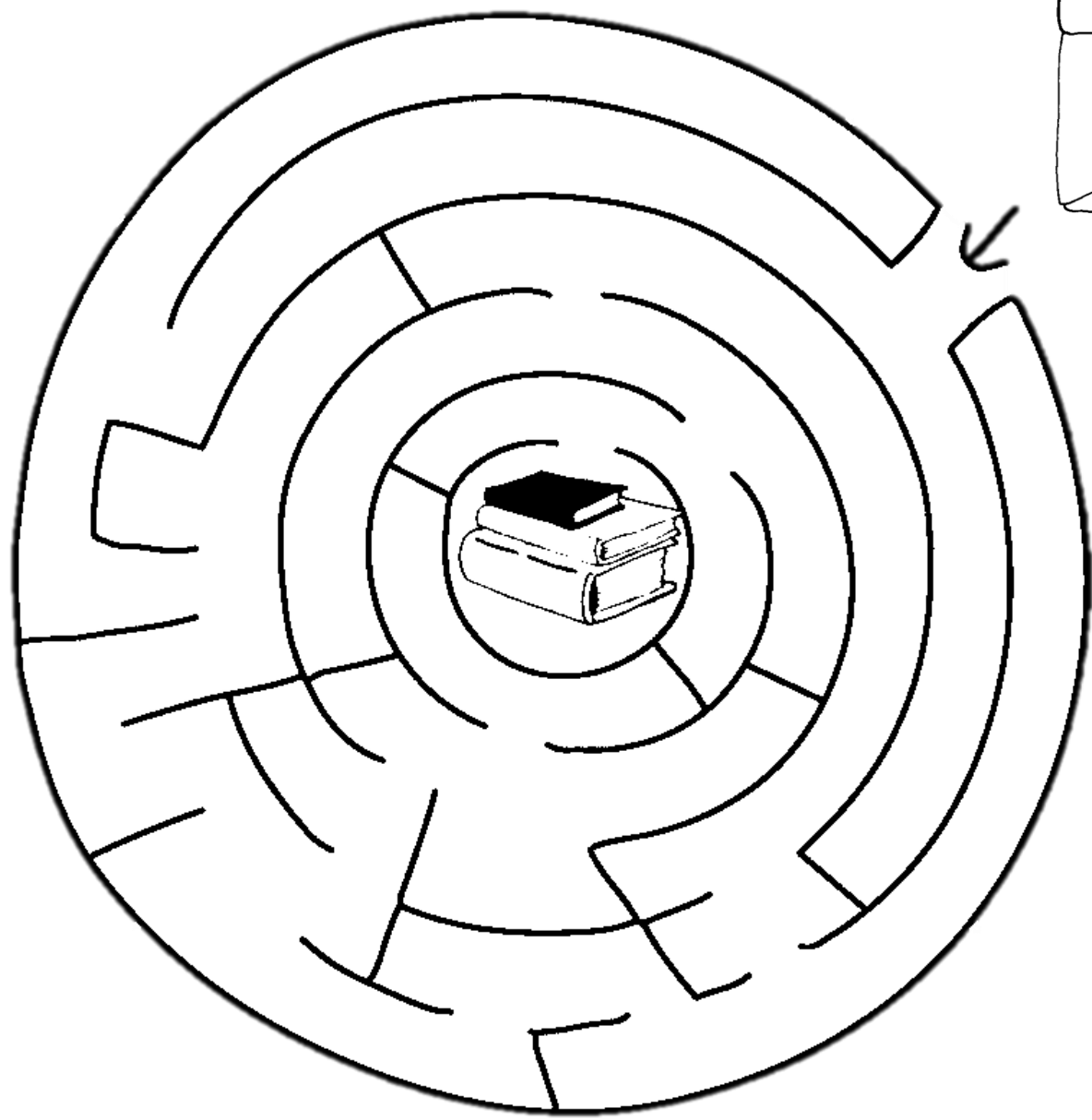

נמתח קו בין שני ציורים מתאים

נעזור לילד להגיע אל הספרים

מה חסר?
הבחנה ואיתור פריטים

נשלים בכל איור את החלק החסר

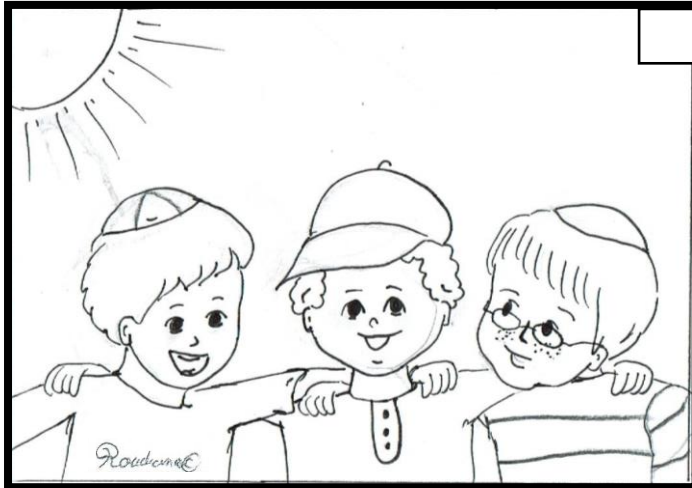
נגזור את הכרטיסים שבתחתית הדף
ונדביק לפי רצף הכמויות

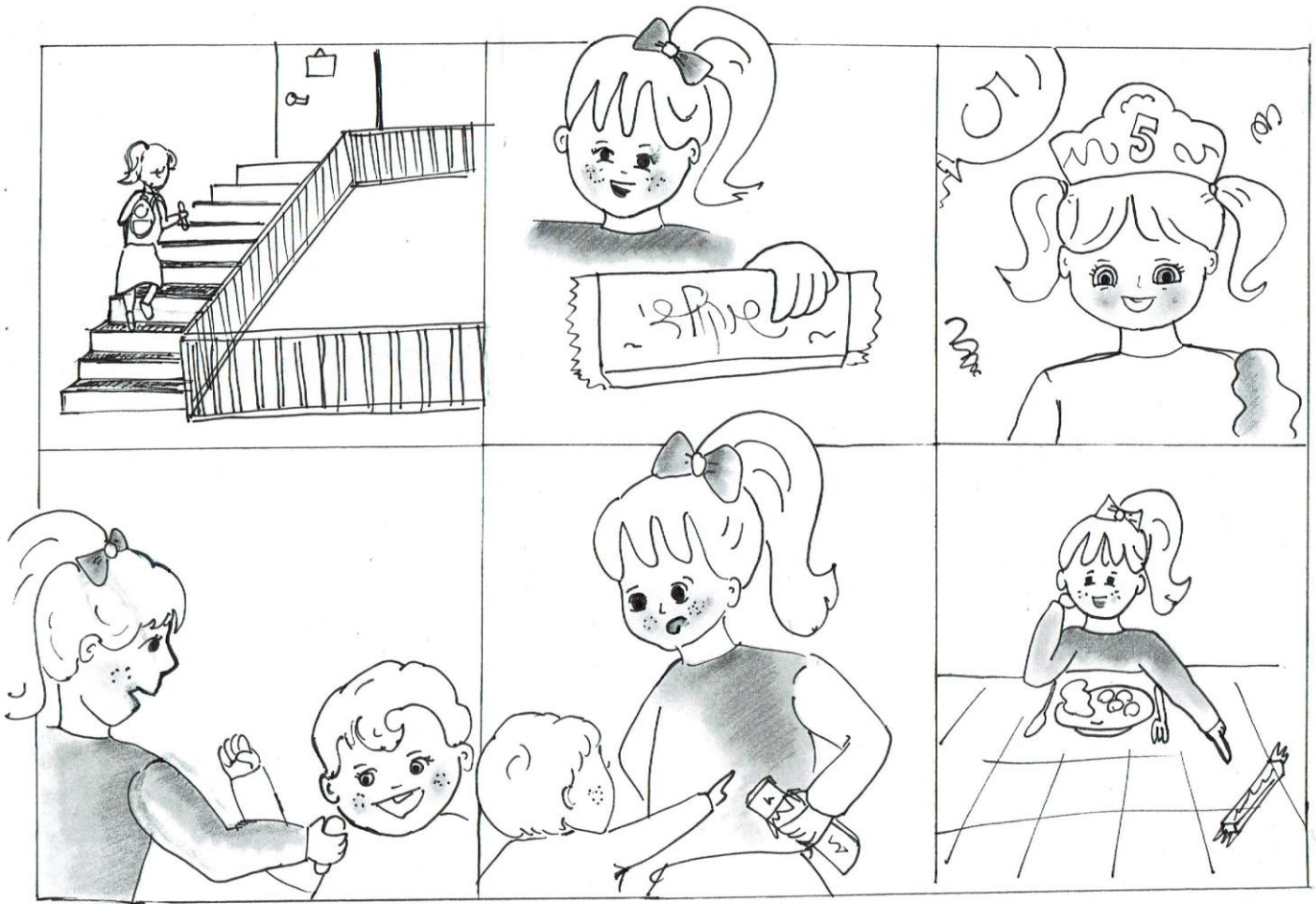
סיפור ברצף

נגזור את הכרטיסים, נסדר אותם לפי סדר האירועים,
נדביק על רצועת נייר ארוכה, נצבע בהנאה
ונספר את הסיפור לכל המשפחה.

אורינות
ופיתוח שפתי

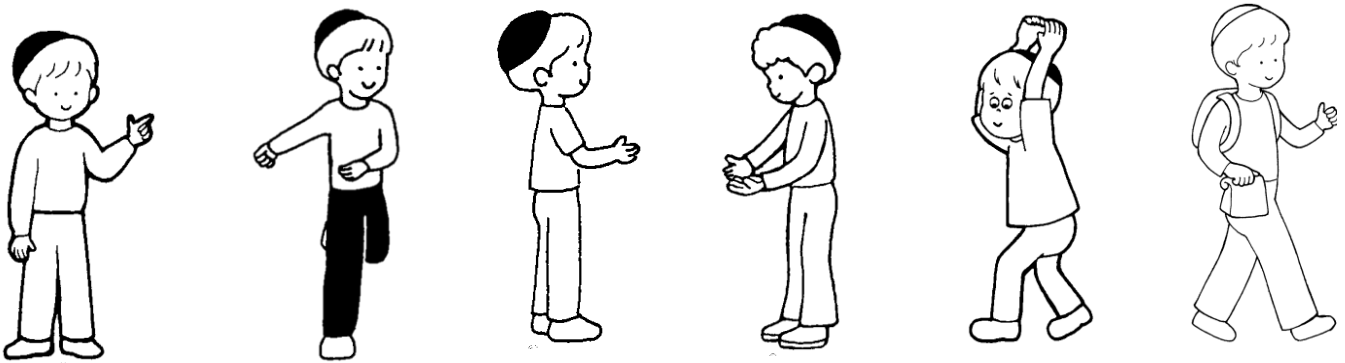
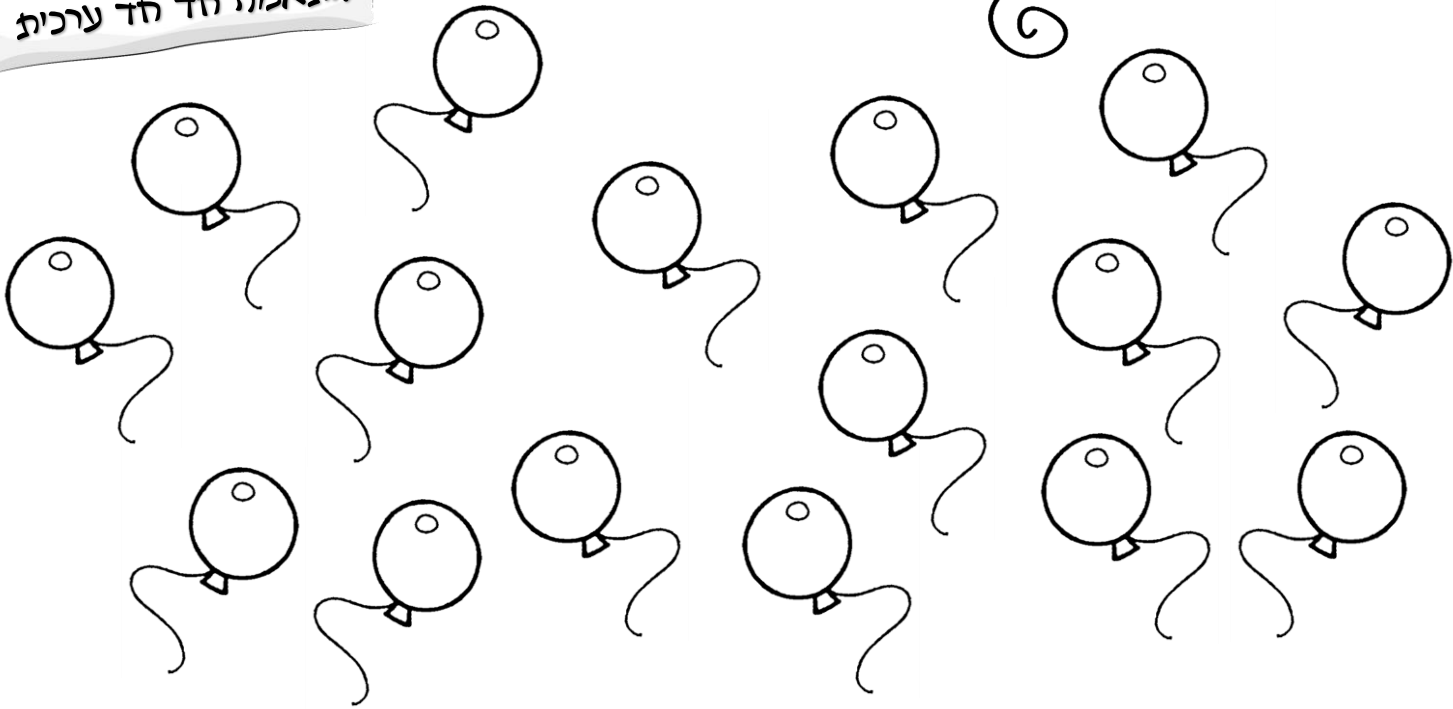
נגזר את הכרטיסים, נסדר אותם לפי סדר האירועים,
נדביק על רצועת נייר ארוכה, נצבע בהנאה
ונספר את הסיפור לכל המשפחה.

חשבון
התאמה חד חד ערכית

ניתן לכל ילד שלושה בלונים

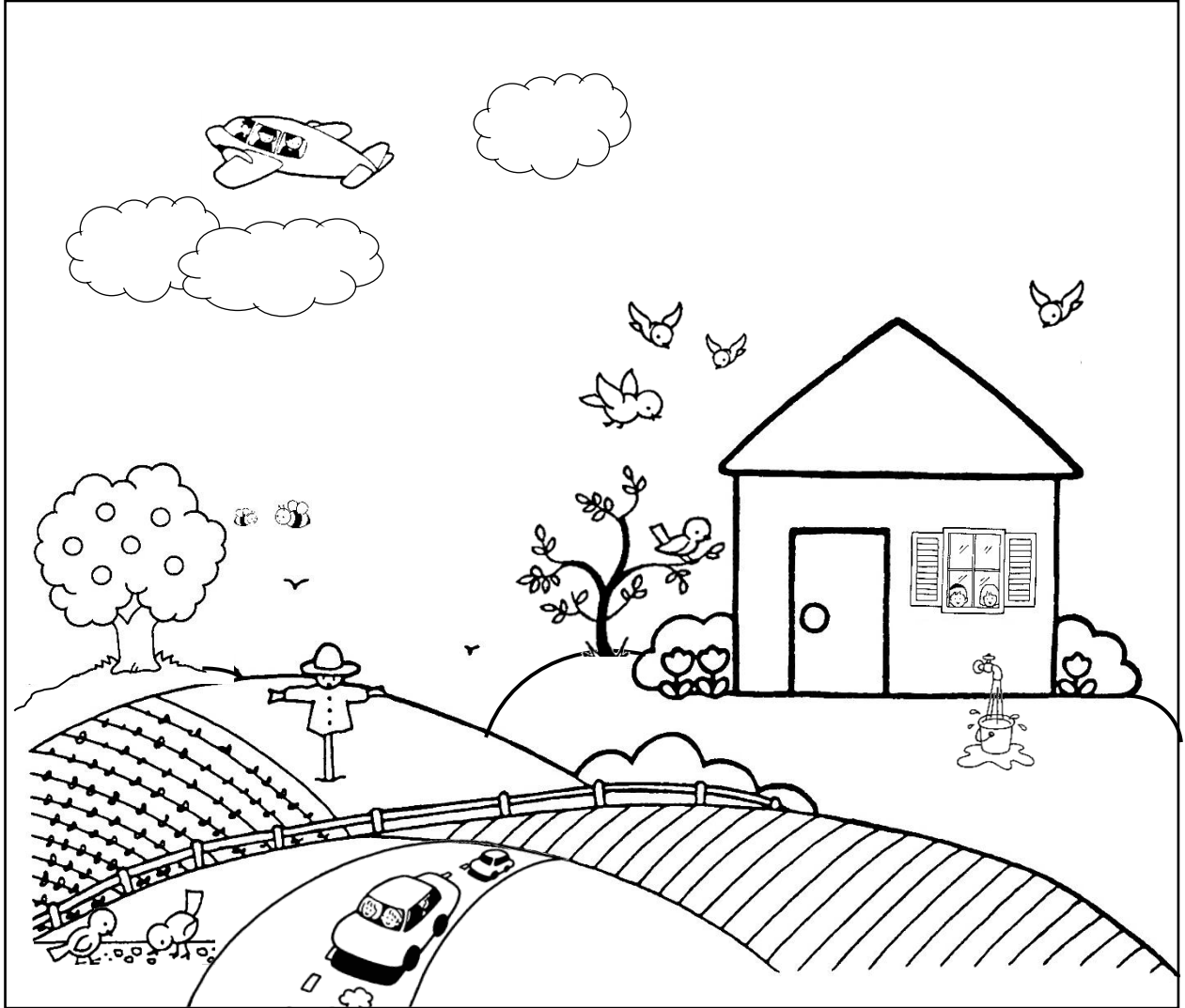

כמה בלונים חסרים? ציירו עוד בלונים, כך שיהיו לילד שלושה בלונים. כמה הוספתם?

חשיבה חשבונית
ופיתוח זיכרון

נתבונן בציור וענו על השאלות

כמה בתים יש בציור?

כמה עצים יש בציור?

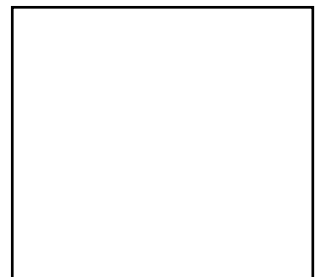
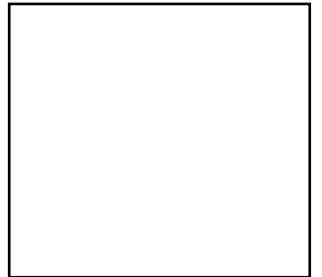
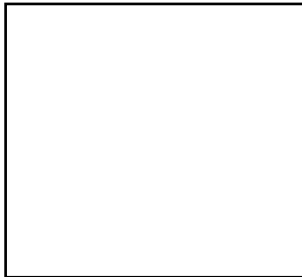
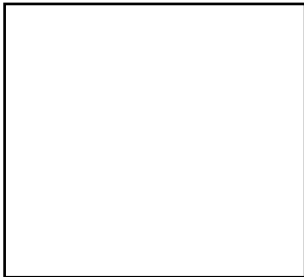
כמה פרחים?

כמה ציפורים

ננסה בציור היטב במשך כדקה,
לאחר מכן נכסה אותו וננסה לזכור
כמה שיותר פריטים מתוכו.

פיתוח רגשי

נצייר מתחת לכל ציור את הרגש המתאים

עצוב

מאוכזב

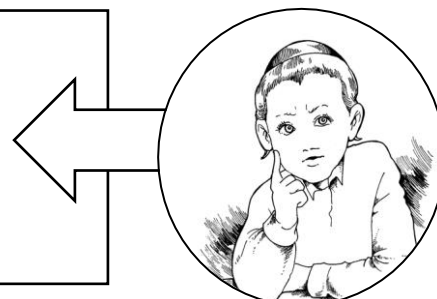
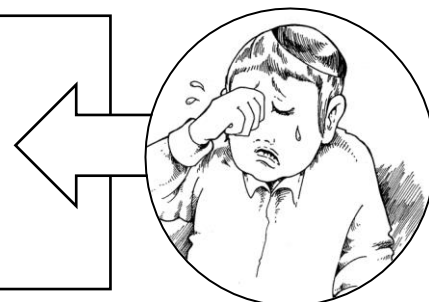
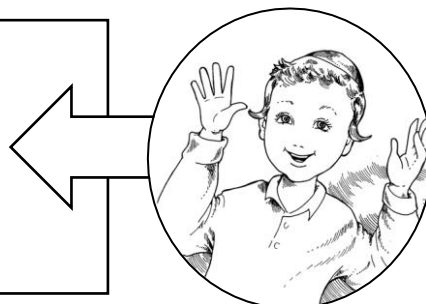
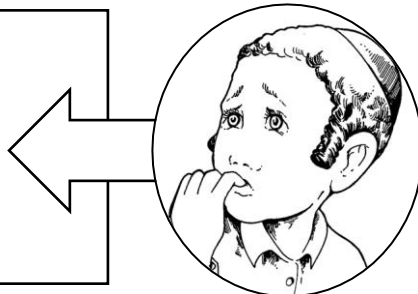
כועס

שמח

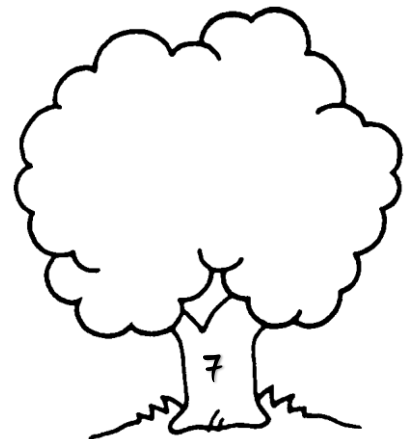
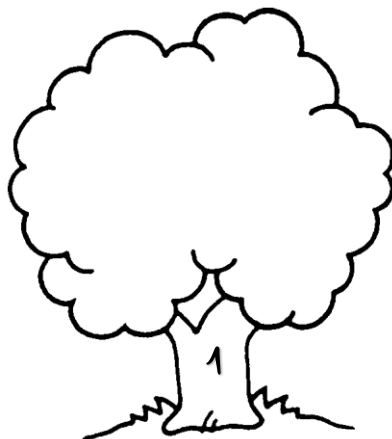
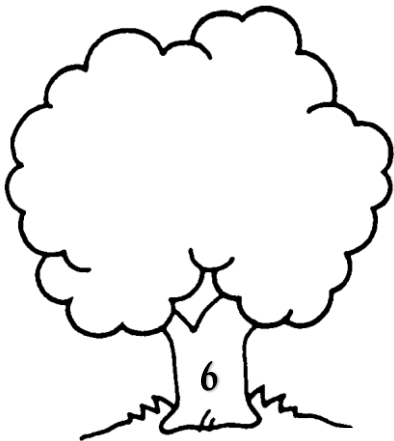
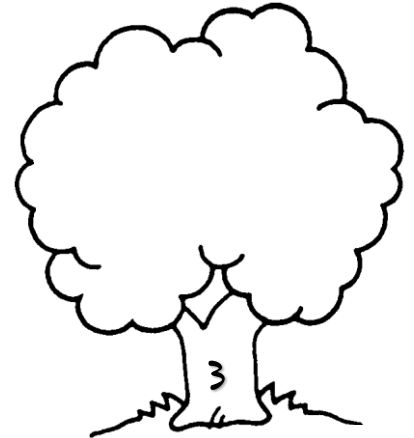
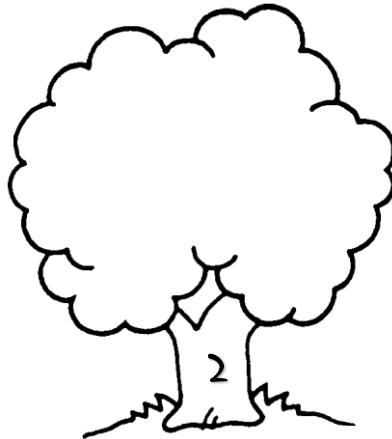
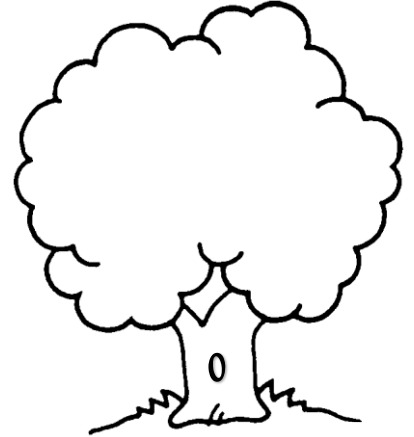
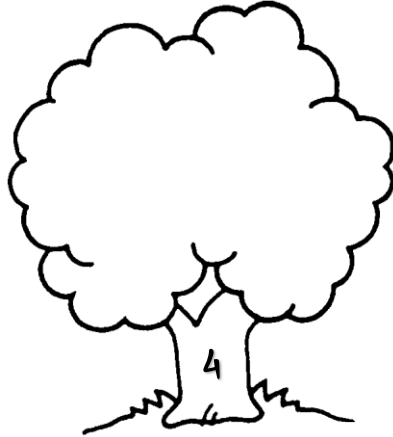

נצייר אירוע מתאים לכל רגש

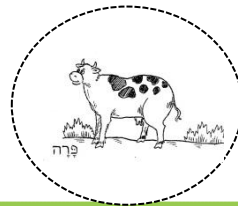
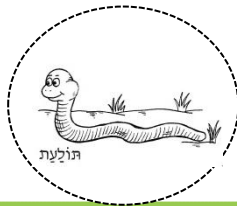
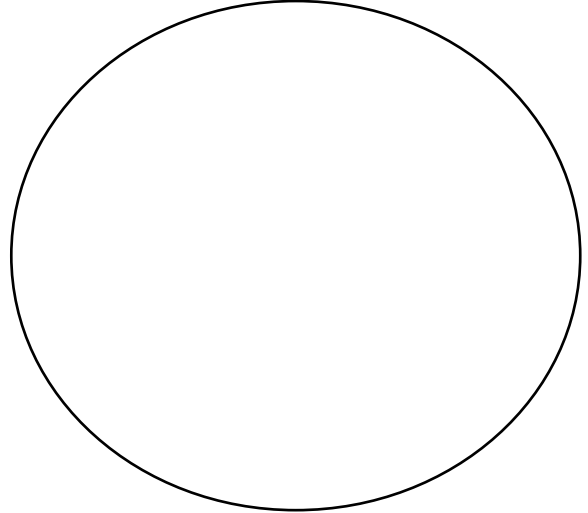
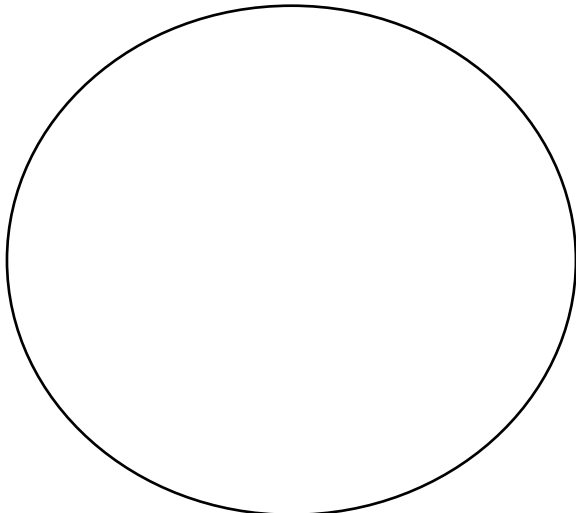
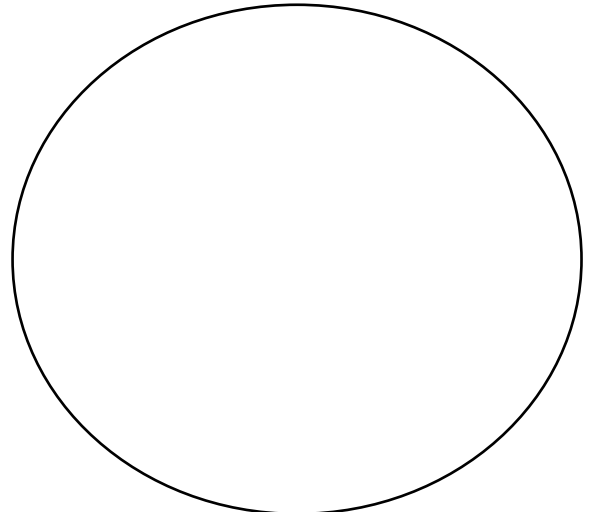
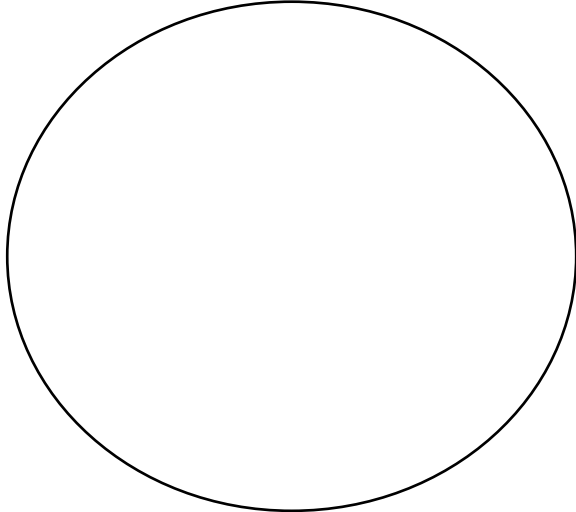

נצייר לכל עץ פירות לפי המספר הרשום עליו

התאמת כמות למספר

נדביק כל שלוש מילים מתחרזות בתוך אותו החישוק

נמתח קו בין החפץ להיפוכו

פיתוח מושגים לשוניים
הפכים

